

La ruptura del Sud

En l'era de les catàstrofes mediambientals globals, els desplaçaments massius de població adquireixen dimensions incommensurables. Més enllà de les fredes estadístiques —igual que passa amb les dades sobre l'escalfament global o qualsevol altra variable ambiental reduïda a nombres—, el que es mou per sota de les grans migracions d'aquest segle, i les que es pronostiquen per al pròxim, és la ruptura del teixit social i humà de pobles i nacions que queden definitivament malparades per a la resta de la història. Ni el vell món de la guerra freda, amb els seus poders colonials i un procés de descolonització que deixà greument incapacitats amplis sectors de la població mundial, en particular l'Àfrica i el sud-est asiàtic; ni el nou món emergent després de la desaparició de les superpotències, semblen capaços d'instrumentar les mesures necessàries per aturar una hemorràgia humana que, indefectiblement, acabarà recalant a les vores de les regions riques del planeta. No obstant això, en aquest dolorós trànsit, les zones més pobres queden —i quedaran— sembrades de cadàvers humans, polítics, socials, econòmics i ambientals. En conjunt, és la manifestació apocalíptica de les greus desestabilitzacions que estem introduint al medi ambient. Per detenir aquesta sagnia no n'hi ha prou amb l'aplicació de *tecnologies amigables amb l'entorn* o ajustaments més o menys fins en la producció industrial (com demana el forat d'ozó). L'única manera d'evitar que milions de persones s'hagin de desplaçar definitivament des dels seus llocs d'origen a la recerca de l'aliment quotidià és creant les condicions necessàries en el seu propi territori perquè hi tinguin una vida digna. Drames com el de Ruanda, Burundi i el Zaire són la mostra palmària que els països industrialitzats no tenen cap interès per explorar aquesta possibilitat i que, per contra, se senten com en família quan el desplaçament de població adquireix els tons propis d'aquest segle: el genocidi. El Nord opulent prefereix viure amb el dèbit del desastre humà i mediambiental de les grans migracions abans de cedir una petita part del seu innecessàriament elevat nivell de consum dels recursos del planeta ●

Equip director de «Medi Ambient. Tecnologia i Cultura»

L'«amenança» del Sud

Xavier Duran, Luis Ángel Fernández-Hermana i Lluís Reales
Equip director de «Medi Ambient. Tecnologia i Cultura»

La Terra, n'hi ha que ho diuen, és una aldea global, un planeta comú on les distàncies, gràcies a la velocitat del transport i les autopistes de la informació, pràcticament han desaparegut.

És una veritat a mitges. Hi ha executius o polítics que travessen l'Atlàntic —des de Londres a Nova York, per exemple— en cinc hores per assistir a una reunió que dura escasses hores. Van en primera i no se'ls interroga a les duanes dels aeroports. Són els viatgers del Nord. Però existeix una altra cara de la moneda: són els milers d'habitants del planeta que, fugint de la gana, la desesperació i les catàstrofes ecològiques, s'embarquen a les pateres o intenten travessar el riu Grande vers els paradisos del Nord.

Les migracions són un fenomen imparable. La resposta és un control ferri de les fronteres i un enduriment de les lleis, que promulguen els mateixos als quals els agrada dir que som en un món global. Els pròxims anys, els fluxos migratoris aniran a més. Seran immigrants permanents, transitoris o refugiats però seran molts. La sensació d'inseguretat creix i des d'alguns sectors dels països rics, els que es reparteixen el pastís de l'opulència, es promou la idea que la presència d'estrangers és una amenaça per al benestar, de tal manera que alimenten el racisme i la xenofòbia. Des d'aquestes pàgines volem aportar una sèrie de reflexions que contribueixin a entendre la complexitat del fenomen de les migracions, especialment des d'una perspectiva ambiental.

En la seva contribució en aquest número de «Medi Ambient. Tecnologia i Cultura», el sociòleg francès Serge Latouche, autor del conegut llibre *La occidentalización del mundo*, realitza una cartografia de l'univers de la marginació al món. Des d'un pesimismo gairebé extrem, Latouche descriu la uniformització del planeta originada

per les lleis del mercat capitalista i il·lumina les trinxeres de les cultures del Sud per afrontar-lo.

Des d'una perspectiva més científica i optimista, Kira Bermúdez, Jordi Pascual i Carles Riera de l'Associació per a l'Estudi i la Promoció del Desenvolupament Comunitari, realitzen una exhaustiva aproximació històrica, política i ecològica als moviments humans. Les migracions humanes són un fenomen constant al llarg de la història i el desenvolupament de pobles i cultures, però actualment s'han convertit en un àmbit estratègic de les relacions internacionals i de les discussions sobre temes de seguretat en el món. Bermúdez, Pascual i Riera analitzen a fons la dinàmica migratòria en el context de l'àrea mediterrània i, sense oblidar les tensions i conflictes que comporten, conclouen amb una reflexió esperançadora: amb unes polítiques d'integració adequades, els efectes de les migracions poden ser positius. En quin sentit? Doncs per pal·liar la baixa natalitat de les poblacions autòctones, garantir el recanvi generacional i el sistema de solidaritat intergeneracional del sistema de benestar social, i ajudar a construir la identitat i singularitat culturals de cada poble mitjançant ecosistemes socials oberts. Això, per als autors, és especialment cert en el cas de Catalunya que secularment ha garantit les seves necessitats poblacionals amb continuades aportacions migratòries a través d'un sistema específic de reproducció i integració (baixa natalitat i elevat nombre d'immigracions).

Teresa Losada és una antropòloga que porta vint anys estudiant la immigració magrebina a Catalunya. Al seu article desfà tò-